Η Ε' ΣΥΜΦΩΝΙΚΗ

Συνεπεία τῶν ὑποχρεώσεων, ποὺ ἀπὸ ἐτῶν ἀναλαμβάνει τακτικὰ εἰς τὸ ἐξωτερικὸν ὁ Μητρόπουλος, διὰ τὸ δεύτερον ἥμισυ τῶν συμφωνικῶν μετακαλοῦνται συνήθως ξένοι διευθυνταὶ τῆς ὀρχήστρας. Καὶ τὴν σειρὰν τῶν ξένων ἐγκαινίασεν ἐφέτος ὁ εὐφημότατα γνωστὸς Albert Wolff ἀπὸ τὸ Παρίσι.

Πρόκειται ἀναμφιβόλως περὶ Ἀρχιμουσικοῦ μεγάλης ἱκανότητος, περὶ καλλιτέχνου μὲ πολλὰ καὶ πολύτιμα προσόντα, ποὺ ἄξιζε πραγματικῶς νὰ γνωρίσωμεν.

Ἴσως μόνον νὰ μὴ ἱκανοποίησε τελείως ἐκείνους ποὺ γιὰ τὴν παρακολούθησιν μιᾶς μουσικῆς ἐκτελέσεως δὲν ἀρκοῦνται μόνον ν' ἀκούσουν, ἀλλὰ αἰσθάνονται τὴν ἐπιτακτικὴν ἀνάγκην καὶ νὰ δοῦν.

Ἀσφαλῶς τὸ νὰ μιλῶ — προκειμένου γιὰ μουσικὴ — γιὰ ἀκροατὰς ποὺ «θέλουν καὶ νὰ δοῦν» φαίνεται τὴν πρώτη στιγμὴ παράξενο. Καὶ ὅμως μιλῶ σοβαρώτατα. Στοὺς περισσοτέρους ἀνθρώπους ἡ ὀπτικὴ ἐντύπωσις εἶναι πολὺ δυνατωτέρα ἀπὸ τὴν ἀκουστικήν. Ἄλλως τε ὁ καθένας μας θὰ ὁμολογήσῃ ὅτι, ὅταν παρακολουθῇ μιὰ συναυλία ὀρχήστρας ἔχει τὰ μάτια του διαρκῶς καρφωμένα στὸν Διευθυντή της. Ποὺ σημαίνει ὅτι: δὲν ἀκούει μόνον ὅ,τι παίζει ἡ ὀρχήστρα ἀλλὰ παρακολουθεῖ μὲ ἐντεταμένην προσοχὴν τὰς χειρονομίας τοῦ Ἀρχιμουσικοῦ. Μὲ τὰς κινήσεις αὐτὰς μεταβιβάζεται ἕνα εἶδος μαγνητικοῦ ρευστοῦ ἀπὸ τοῦ Διευθυντοῦ μὲ τὴν δυνατὴν προσωπικότητα εἰς τὸ κοινόν. Καὶ ἡ ὀπτικὴ αὐτὴ γοητεία εἶναι κάποτε τόσον πειστικὴ ὥστε ἕνα μεγάλο μέρος τοῦ κοινοῦ νὰ φθάνῃ στὸ σημεῖον νὰ παραβλέπῃ ἀκουστικὲς ἀτέλειες. Καὶ πάλι μπορεῖ νὰ ὑποβιβασθῇ στὴν ἀντίληψιν τοῦ κοινοῦ μιὰ ἀκουστικῶς ἄμεμπτη ἐκτέλεσις, ὅταν δὲν ὑποβοηθῆται ἀπὸ μιὰ διεύθυνσιν ἀρκετὰ ἐκφραστικήν.

Φυσικὰ εἶμαι ἀπὸ τοὺς τελευταίους ποὺ δίδουν εἰς τὰ φαινόμενα αὐτὰ ἐξαιρετικὰ μεγάλην ἀξίαν. Καὶ οὔτε ἐννοῶ μὲ τὰ λεγόμενά μου νὰ συνηγορήσω ὑπὲρ τῶν θεατρικῶν χειρονομιῶν ἀπὸ τοῦ βάθρου τοῦ Διευθυντοῦ. Νομίζω μόνον ὅτι καὶ εἰς τὴν προκειμένην περίπτωσιν, ὅπως καὶ εἰς κάθε ἄλλην θὰ ἔπρεπε νὰ ἐξευρεθῇ ἡ χρυσῆ «μέση ὁδὸς» μεταξὺ ἑνὸς «πάρα πολὺ» καὶ ἑνὸς «ἐλάχιστα» εἰς ἔκφρασιν, χάριν τῆς ὁλοκληρωτικῆς ἐντυπώσεως.

Ὁ Ἀλφρὲντ Βὸλφ εἶναι εἰς τὰς κινήσεις του ὑπερβολικὰ προσεκτικός, ὑπερβολικὰ θετικός, ὑπερβολικὰ μετρημένος καὶ συντηρητικός. Καὶ αὐτὸ φυσικὰ δὲν δυναμώνει τὴν ὀπτικὴν ἐντύπωσιν. Μόνον ὅταν κλείσῃ κανεὶς τὰ μάτια καὶ ἀκούσῃ πόσο ὡραῖα, μὲ πόσο ἀξιοθαύμαστο ἦχο παίζει ἡ ὀρχήστρα ὑπὸ τὴν διεύθυνσίν του, ἡ ἀπόλαυσίς του εἶναι πλήρης.

Δὲν εἶναι ἀσφαλῶς μία φύσις ἠφαιστειώδης ὁ Βόλφ, μία ἰδιοσυγκρασία ποὺ παρασύρει, ἕνα πνεῦμα φλογερὸ ποὺ συναρπάζει. Πλησιάζει τὰ πράγματα μὲ τρόπον ἥσυχον, θἄλεγα μάλιστα μὲ τρόπον γεμᾶτον περίσκεψιν. Τὸ βαθύ, ἐξεταστικὸ βλέμμα του φωτίζει τὸ μουσικὸ οἰκοδόμημα ὡς τὶς πιὸ ἀπόκρυφες γωνιές του καὶ μοιράζει παντοῦ μὲ ἰσορροπίαν καὶ καλοζυγισμένον ὑπολογισμὸν φῶς καὶ σκιάν. Ὅλα δείχνουν μιὰ εὐεργετικὴ ἠρεμία, μιὰ ἀπόλυτη βεβαιότητα ποὺ μᾶς ἐξασφαλίζει ἀπὸ κάθε τὸ τυχαῖον. Ἀκόμη καὶ τὸ αἴσθημα μένει πάντα ὑποτεταγμένο στὸν ἔλεγχο τῆς λογικῆς. Ἡ ἀρχιτεκτονικὴ γραμμὴ τοῦ ἔργου χαράσσεται καὶ διαφαίνεται διαυγέστατα χωρὶς τὴν παραμικρὴ ἐξωτερικὴ ξένη προσθήκη: Ὁ ἀνώτερος πολιτισμὸς τῆς φυλῆς του καὶ ἕνα ἀλάνθαστο ἔνστικτο γιὰ ὁποιαδήποτε τεχνοτροπία, δίδουν εἰς τὰς ἐκτελέσεις του ἕνα παράξενο λεπτὸ θέλγητρον. Δὲν εἶναι ὁ γόης, ποὺ σᾶς κατακτᾷ ἀπὸ τὴν πρώτη στιγμή, εἶναι ἕνας σοβαρὸς λειτουργὸς τῆς τέχνης του γεμᾶτος ἀπὸ τὴ συναίσθησι τῶν εὐθυνῶν του ποὺ μὲ τὴν καθαρὰν καὶ ὑψηλὴν ἀντίληψιν τῆς καλλιτεχνικῆς ἀποστολῆς του μᾶς καταπείθει.

Ἔτσι ἡ συμφωνία τοῦ Μότσαρτ εἰς ρέ, ποὺ τὴν φωτίζει θἄλεγα ἕνας ἀττικὸς ἥλιος καὶ πρὸ πάντων ἡ Ballet-Suite τοῦ Rameau ἔδωσαν μιὰ ἀπὸ τὶς πιὸ διακριτικὲς ἀλλὰ καὶ τὶς πιὸ θερμὲς συγκινήσεις. Τί θαυμαστὴ ἁρμονικὴ ἰσορροπία μεταξὺ τῶν ἀποχρώσεων ἐγχόρδων καὶ ξυλίνων πνευστῶν σ' αὐτὸ τὸ κομμάτι. Πόσο λεπτὸ θέλγητρο, πόσο πνεῦμα, πόση εὐγένεια κρύβουν στὴν εὐτυχῆ τους ἔμπνευσι τὰ πέντε αὐτὰ κομψοτεχνήματα!

Καὶ μὲ πόση λεπτότητα, μὲ πόση στοργικὴ προσοχὴ προσέφερε καὶ τὰ πέντε ὁ Βὸλφ ὑποστηριζόμενος ἀφωσιωμένα καὶ ἀπὸ τὴν ὀρχήστραν μας:

Ἀλλὰ καὶ εἰς τὴν ἀθάνατον μυστικοπαθῆ συμφωνίαν τοῦ Φρὰνγκ ἔδωσε πνοὴν καὶ θέρμην, ποὺ πραγματικῶς ὑπέτασσαν τὸν ἀκροατήν.

Εἰς τὴν πνευματώδη, τὴν γεμάτην λεπτὴν εἰρωνείαν Βὰλς τοῦ Ραβὲλ ἔλειπε βέβαια ὁ διονυσιασμὸς τῆς δυναμικότητος, ὁ ὁποῖος εἶναι ἀταραίτητος γιὰ νὰ παρουσιασθῇ ἡ μεγαλειώδης αὐτὴ ἠχητικὴ ποίησις μὲ ὅλην τὴν λάμψιν καὶ τὴν τελειοτικήν της γραμμήν.

Τὸ κοινὸν ὅμως παρηκολούθησε μ' ἐνθουσιασμὸν κάθε ἐκτέλεσιν καὶ εἰλικρινῶς ἱκανοποιημένον εὐχαριστοῦσε μὲ τὰς θερμοτέρας ἐνδείξεις ἕκαστον τὸν διάσημον Ἀρχιμουσικόν.

Alex Thurneyssen

—★—